

Helseøkonomisk artikkelsamling

Kernick D, red

Getting health economics into practice

350 s, tab, ill. Oxon: Radcliffe Medical Press, 2002. Pris GBP 30
ISBN 1-85775-575-8

David Kernick som er engelsk kjemiingeniør og allmennpraktiker, erklærer i forordet av denne boken at han er uten kvalifikasjoner eller utdanning i helseøkonomi. Det kan synes som et tvilsomt grunnlag for redaktøren av en

bok om hvordan man får omsatt helseøkonomisk teori i praksis. Redaktøren legger imidlertid for dagen betydelig innsikt i økonomisk teori og forskning, og har dessuten alliert seg med 24 forskere, først og fremst økonomer, men også statsvitere, sosiologer mv.

Boken består av seks hoveddeler: en introduksjon, to om ulike teoretiske aspekter, et om hvordan man setter teori ut i praksis, en om prioritering og rasjonering og en avsluttende del om perspektiver. Redaktøren er medforfatter i 13 av 31 kapitler om en flora av temaer fra teori og metode til størrelsen på helsebudsjettet i England, rasjonering og prioritering.

Boken er forholdsvis lettlest og krever lite forkunnskaper om økonomisk teori. De fleste kapitler fremstår som en selvstendig enhet, og man behøver derfor ikke lese kapitlene fortløpende. Hvert kapittel starter med en stor tekstboks som fremhever kjernepunktet i kapitlet, hvilket gir god oversikt over innholdet.

Ulempen er at man ofte leser de samme argumentene flere ganger – særlig siden hvert kapittel også har en oppsummerende konklusjon. Fordi boken skal være praktisk orientert, har forhold knyttet til National Health Service i Storbritannia fått relativt bred plass.

Kernicks bok har for lite struktur og systematikk til å egne seg som lærebok i helseøkonomi. Den går for lite i dybden til at den er et godt kjøp for helseøkonomer. Dessverre frykter jeg at den som arbeider som kliniker eller leder i helsevesenet heller ikke vil finne mye som er direkte anvendbart. Innholdet lever derfor ikke helt opp til tittelen. For lesere som vet lite om helseøkonomi, men som ønsker å «snuse» på faget, kan denne boken være av interesse.

Det samme gjelder lesere som tidligere har fått en basal innføring i helseøkonomi, men som trenger oppdatering på nye metoder. Alt i alt vil nok dette være en bok med en liten potensiell leserkrets i Norge.

For den som liker økonomen Alan Maynards lett sarkastiske stil er avslutningskapitlet alene verdt pengene. Her slår Maynard fast at «the economics tribe will not go away and their influence on ... policy making are bound to grow as the NHS is driven towards the new EBM: economics-based medicine».

Ivar Sønbo Kristiansen

Oslo

Hundelort og LSD

Brandrup E

En beskidt sko

En beretning om et psykoterapeutisk forløp med LSD. 88 s. København: Nielsens, 2002. Pris DKK 148

ISBN 87-89900-17-0

Den danske psykoanalytiker Erik Brandrup har gjennom denne boken gitt oss en beretning om et psykoterapeutisk forløp ved bruk av LSD (lysergsyredietylamid) hos en 30 år gammel mann med en invalidiserende tvangsnevrose.

Invalidiserende tvangsnevrosen ser vi også nå til dags, mens behandling med bruk av LSD hører den psykiatriske fortid til.

LSD var opprinnelig tenkt som et middel mot migræne da det ble fremstilt fra soppen meldrøje på 1930-tallet.

Som så ofte ellers i medisinen, oppdaget sveitseren Albert Hoffmann ved et uhell (han fikk litt av stoffet uforvarende på fingrene og puttet det i munnen) at han plutselig befant seg i en merkelig psykisk tilstand med voldsomme følelser, strålende farger og bølgende bevegelser i alt omkring seg.

Denne effekten førte til at LSD ble tatt i bruk ved flere psykiatriske institusjoner, bl.a. i England, der den danske psykiater Vanggaard var med på en studie rundt 1960. Et bredt utvalg av psykiatriske pasienter fikk LSD for å teste ut virkningen ved forskjellige tilstander.

Resultatene viste at pasienter med tilstander som den gang ble kalt klassiske nevrosen, kunne ha dramatisk bedrings-effekt når LSD ble brukt i forløpet av psykoterapi.

Noen forble upåvirket, mens pasienter med psykotiske tilstander kunne bli dramatisk forverret (1).

Stoffet ble også benyttet ved norske institusjoner, bl.a. ved Modum Bad på 1960- og 70-tallet. Det ble gjort en etterundersøkelse av de pasientene som hadde gjennomgått LSD-behandling og disse data ble funnet frem igjen da debatten om feilgrep i psykiatrien gikk på sitt høyeste.

Resultatene, som er publisert i to artikler i *Nordisk Psykiatrisk Tidsskrift*, viste at kun en håndfull (av 330) fikk uheldige ettervirkninger mens 63 % var tilfredse med behandlingen (2, 3).

LSD fikk en helt annen skjebne som terapeutisk middel enn det amfetaminlignende stoffet Ritalin (eller Dexamin) som fortsatt brukes som det beste alternativet ved den relativt hyppige forekommende tilstand ADHD (attention deficit hyperactivity disorder). Det er betimelig å spørre seg hva vi har tapt og hva vi har vunnet ved kriminaliseringen av LSD som adjuvans ved psykoterapier og om det i dag finnes likeverdige eller bedre alternativer. Denne boken gir ikke svar på en slik problemstilling, men gir oss et innblikk i et behandlingsforløp der den psykolitiske effekten bidrar til en regresjon med aktivisering av komplekse ubevisste psykologiske mekanismer som det i enhver psykodynamisk terapi er vanskelig og tidkrevende å komme på sporet av.

I den foreliggende bok er hovedpersonen, kalt Erik, uheldig og trækker en dag på vei hjem i en hundelort, noe som ble starten på en utvikling av en gradvis mer og mer invalidiserende tvangsnevrose. Til slutt brukte han 6-8 timer hver dag på sine renslighetsritualer.

Han ble henvist til Rigshospitalets psykiatriske avdeling, der Thorkild Vanggaard, som hadde erfaring med LSD, var overlege. Erik fikk i alt 57 LSD-behandlinger en gang per uke (tre av dem også med tillegg av Ritalin), og samtaler med sin terapeut.

Vi kan gjennom bokens kapitler, som beskriver de forskjellige faser i behandlingen, følge den spennende utviklingen mot total remisjon etter halvannet års behandling med gjenopptatt arbeid og funksjon i familien for Eriks vedkommende.

En solskinnshistorie vil mange si, jovisst, men den synes også å ha vært et resultat av en på den tiden riktig indikasjonsstilling, utholdenhet både hos pasient og hos en dyktig (og modig) terapeut samt mangel på bedre alternativer.

Derfor er boken spennende og nyttig lesing for dem som er interessert i å tilegne seg kunnskaper om psykiatriens «historie» innenfor en nyansert referanseramme.

Brandrups bok *En beskidt sko* er et godt eksempel på det som var en av psykiatriens nyvinninger, men som senere er blitt forkastet og i stedet blitt ansett som et av psykiatriens feilgrep.

Tore Gude

Modum Bad
Vikersund

Litteratur

1. Vanggaard T. On indications and contraindications for LSD therapy. Observations at Powick Hospital, England. *Nord Psykiatr Tidsskr* 1965; 19 (3): 240-51.
2. Due-Madsen J, Hoffart A. Psychotherapy with the aid of LSD. *Nord J Psychiatry* 1996; 50 (6): 477-86.
3. Due-Madsen J, Øyslebø T, Hoffart A. A follow-up study of psycholytic therapy with the aid of LSD. *Nord J Psychiatry* 2003; 50 (6): 487-94